

ה' בניסן תשע"ח. 21.3.2018

גיליון מס' 602

פרשת צו

להתחדש 'כמו עשב בניסן'

מאת הרב אורי לפשיץ

המפגש המעניין שבין פרשת השבוע לבין היותה של השבת 'שבת הגדול', השבת שלפני הפסח, מזמן לנו הבנה עמוקה לאחת השאלות המוכרות של ליל הסדר.

השאלה הראשונה שישאלו הילדים בליל הסדר היא 'מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה (ו)הלילה הזה כולו מצה'?

משפט זה הינו תמוה מעט, וכי באמת בכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה? הרי בד"כ אוכלים אנו חמץ, ורק הלילה מצה? רגילים אנו להסביר שכוונת הילד השואל היא – מדוע בכל לילה בשנה מותר לנו לאכול הן חמץ והן מצה, ואילו הלילה הזה, נאסר עלינו החמץ, ומצווה עלינו לאכול את המצה?

לשאלה זו נענה לו בהמשך הסדר, בסיפור יציאת מצרים ובאמירה 'מצה זו שאנו אוכלים – על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ בצאתם ממצרים'.

אלא שפרשת צו מלמדת אותנו שיעור נוסף בענייני חמץ ומצה.

הקרבנות כולם, הקרבים על גבי המזבח, קרבים עם מנחה – שאסור לה להיות חמץ, כמו שקראנו בשבת שעברה 'פֶּלֶם הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרְבוּ לָהּ לֹא תַעֲשֶׂה חֻמֶּץ' (ב,יא).

והנה, בפרשתנו, מלמדת אותנו התורה שלקרבת התודה שמקריב האדם מתלוות למצות הרגילות גם חלות חמץ: "וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה חֲלוֹת מִצּוֹת בְּלִילֹת בַּשֶּׁמֶן... עַל חֲלוֹת לֶחֶם חֻמֶּץ יִקְרִיב קֶרֶבְנוּ..." (ז,יב-ג).

קרבת התודה מגיע במצב בו האדם חש כי א-להיו גמל עמו חסד, נפשו שופעת והוא בתחושת מלאות וסיפוק. מצב זה משתקף בהבאת חלות החמץ לצד חלות המצות. החמץ, המסמל את הגאווה, את ה'תפיחה' בתפיסתו העצמית של האדם, פסול בדרך כלל בעת שהאדם מנסה להתקרב לא-להיו. קרבת התודה הוא הזמן היחיד בו מלאות והתנשאות זו הופכת לגיטימית – וזאת כאשר האדם מכיר שגם את שיש לו, הוא חייב לבוראו.

לאור זאת (כך שמעתי מר' דוד פוקס), ברורה שאלתו של הילד המופיעה במשנה במסכת פסחים.

ילד יהודי הרגיל שכשרוצים לומר תודה לה', שכשמקריבים קרבן תודה, מצרפים אליו חמץ ומצה גם יחד, ילד כזה שואל 'מדוע בכל הלילות (שאומרים בהם תודה) אנו אוכלים חמץ ומצה, והלילה הזה כולו מצה? הרי לילה זה,

וקרבן הפסח בכללו, הוא זמן של אמירת תודה לקב"ה על גאולתנו ועל פדות נפשנו, ומדוע, אם כן, אנו אוכלים רק מצה?

קריאה יפה זו של קרבן הפסח על רקע קרבן התודה מעצימה את השאלה שלכאורה מוכרת כל כך, והיא פותחת שני פתחים לקראת הסדר הקרב עלינו.

ראשית, נלך קצת עם השאלה. ליל הסדר הוא הלילה שבו השאלות לא רק מותרות, אלא הכרחיות. נתבונן, נשאל, נדמיין. ננסה לחשוב מה עונים לשאלה זו, ומדוע, באמת, אסרה התורה על החמץ בליל ההודיה על יציאת מצרים. (בעזרת ה' אציע תשובה משלי במהלך השבועות הקרובים).

שנית, ניקח אתנו את התקווה שגם שאלות מוכרות, גם סיפורים שכבר שמענו (ושהילדים שלנו מדקלמים כבר בעל פה משנים קודמות...), גם הם יכולים לקבל פנים חדשות, להתבהר כשאלות שטרם שמענו, ולעורר אותנו לשאול, ולהשיב תשובות, ולהתחדש 'כמו עשב בניסן'.

הרב אורי ליפשיץ. רב קיבוץ מירת צבי. ר"מ בישיבת 'שיח יצחק' ומרצה במכללת הרצוג.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il